ĐÁNH GIÁ MỨC ĐỘ SỬ DỤNG TÀI LIỆU ĐIỆN TỬ ĐỂ LÀM LUẬN VĂN TỐT NGHIỆP ĐẠI HỌC CỦA SINH VIÊN NGÀNH THÔNG TIN HỌC TRƯỜNG ĐẠI HỌC CẦN THƠ

Tóm tắt: *Nghiên cứu trình bày mức độ sử dụng tài liệu điện tử để làm luận văn tốt nghiệp của sinh viên ngành Thông tin học Trường Đại học Cần Thơ. Khẳng định sự cần thiết của việc hỗ trợ và khuyến khích sinh viên lựa chọn và sử dụng tài liệu điện tử trong tham khảo nhằm nâng cao chất lượng của luận văn tốt nghiệp.*

Từ khóa: Luận văn tốt nghiệp; tài liệu điện tử; Thông tin học; Thông tin-Thư viện; Trường Đại học Cần Thơ.

1. Đặt vấn đề

Luận văn tốt nghiệp là một công trình nghiên cứu khoa học của sinh viên các trường đại học, được thực hiện vào học kỳ cuối để tốt nghiệp ra trường. Chất lượng của luận văn tốt nghiệp đóng vai trò rất quan trọng đối với sinh viên vì luận văn là một phần kết quả của quá trình học tập. Việc đạt được kết quả luận văn tốt cũng là một động cơ thúc đẩy nhà tuyển dụng lựa chọn sinh viên khi ứng tuyển việc làm. Chất lượng của luận văn phụ thuộc vào nhiều nội dung, trong đó có nguồn tài liệu tham khảo. Bên cạnh nguồn tài liệu in ấn, tài liệu điện tử, là lựa chọn không thể thiếu của sinh viên vì chúng giúp cho phần lược khảo tài liệu thêm phong phú, đa dạng và có tính cập nhật.

Ngành Thông tin học của Bộ môn Quản trị Thông tin - Thư viện Trường Đại học Cần Thơ (ĐHCT) ra đời đã 11 năm, có 8 khóa sinh viên tốt nghiệp với tổng cộng 40 đề tài luận văn. Tuy nhiên, vẫn chưa có nghiên cứu nào đánh giá một cách toàn diện và đầy đủ về mức độ sử dụng nguồn tài liệu điện tử. Do vậy, cần có một nghiên cứu đánh giá việc sử dụng các nguồn tài liệu tham khảo, trong đó có nguồn tài liệu điện tử khi làm luận văn tốt nghiệp của sinh viên. Kết quả nghiên cứu không chỉ giúp ích cho cán bộ hướng dẫn và sinh viên làm

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

luận văn mà còn cần thiết cho Trung tâm Học liệu của Trường. Nghiên cứu giúp giáo viên hướng dẫn có cơ sở để kịp thời khuyến khích các sinh viên khóa sau về việc tăng cường sử dụng các nguồn tài liệu điện tử mang tính học thuật. Hơn thế, nghiên cứu đem lại nhiều lợi ích cho các sinh viên đang và sắp thực hiện luận văn tốt nghiệp hay làm nghiên cứu khoa học. Đây là động lực thúc đẩy sinh viên sử dụng nhiều nguồn tài liệu điện tử vào luận văn, đa dạng hóa các nguồn tài liệu hơn là việc chỉ sử dụng nguồn tài liệu in ấn. Nghiên cứu này cũng sẽ giúp sinh viên có thêm nhiều kinh nghiệm trong cách lựa chọn nguồn tài liệu tham khảo phù hợp cho bài luận văn và nghiên cứu khoa học của mình. Đặc biệt, nghiên cứu giúp Trung tâm Học liệu có thêm cơ sở để đánh giá hiệu quả sử dụng, xây dựng chính sách bổ sung các cơ sở dữ liệu điện tử cho phù hợp với nhu cầu của sinh viên và quảng bá kịp thời đến bạn đọc nhằm tăng thêm số lượng người sử dụng nguồn tài liệu có giá trị học thuật này. Tất cả những nội dung trên không nằm ngoài mục đích nâng cao chất lượng đào tạo của nhà trường và niềm tin của xã hội đối với công tác đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cho đất nước.

2. Mfíc độ sử dụng tài liệu là điện tử

Kết quả khảo sát 40 luận văn tốt nghiệp của sinh viên ngành Thông tin học từ

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

khóa 31 đến khóa 40 cho thấy, trong tổng số 1.177 tài liệu được tham khảo, có 479 tài liệu điện tử và 698 tài liệu in ấn được sử dụng, chiếm tỷ lệ lần lượt là 40,7% và 59,3%. Nhìn chung, mức độ sử dụng tài liệu điện tử của sinh viên ít hơn mức độ sử dụng nguồn tài liệu in ấn gần 20%.

2.1. Mức độ sử dụng tài liệu điện tử theo giới tính

Trong tổng số 40 sinh viên có luận văn được nghiên cứu, có 33 sinh viên là nữ chiếm 82,5% và 7 sinh viên là nam chiếm 17,5%. Kết quả khảo sát cho thấy, có 01 nam sinh viên của khóa 40 sử dụng 36 nguồn tài liệu điện tử với tỷ lệ cao nhất 94,7% và ngược lại có 01 sinh viên nam ở khóa 37 không sử dụng bất kỳ một tài liệu điện tử nào. Sinh viên này chỉ tham khảo tài liệu in ấn để thực hiện luận văn tốt nghiệp. Tỷ lệ sinh viên nữ lựa chọn làm luận văn tốt nghiệp cao gấp 5 lần so với sinh viên nam. Hơn thế, dữ liệu Bảng 1 cho thấy, trong tổng số 479 tài liệu điện tử được tham khảo, các nữ sinh viên sử dụng 405 tài liệu (84,6%) trong khi các nam sinh viên sử dụng 74 tài liệu chiếm 15,4%. Nhìn chung, trung bình một sinh viên nữ sử dụng 12 tài liệu tham khảo điện tử còn nam sinh viên sử dụng 10 tài liệu tham khảo điện tử. Mức độ chênh lệnh này không quá nhiều khi so sánh theo giới tính.

Bảng 1. *Mức độ sử dụng tài liệu điện tử theo giới tính*

Tổng số Tài liệu tham khảo	Tổng số Tài liệu là điện tử		Nam		Nữ	
1177	***Số lượng (n)***	***%***	***Số lượng (n)***	***%***	***Số lượng (n)***	***%***
	479	40,7	74	15,4	405	84,6

2.2. Mức độ sử dụng tài liệu điện tử theo niên khóa

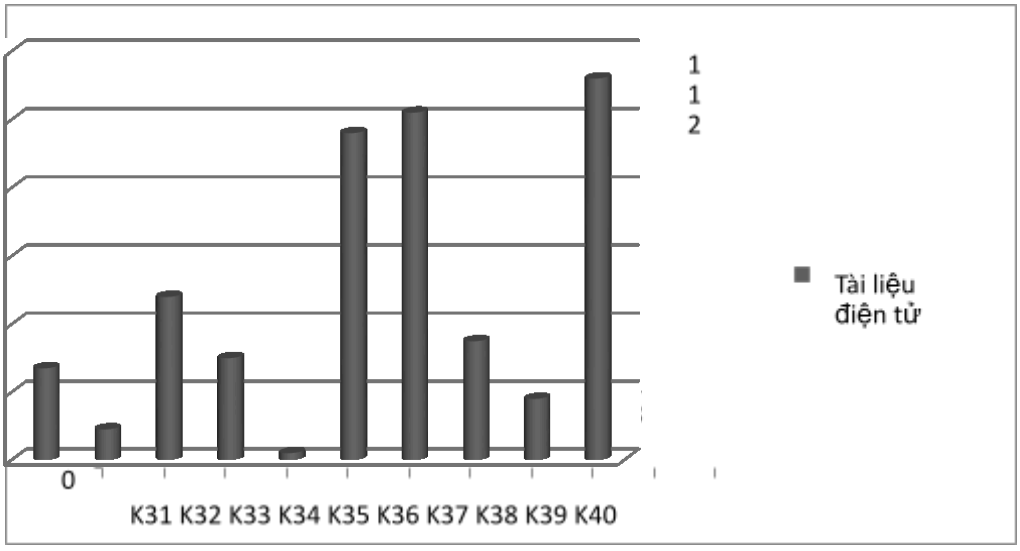
Kết quả khảo sát mức độ sử dụng tài liệu theo khóa (Hình 1) cho thấy, sinh viên khóa 40 sử dụng tài liệu điện tử nhiều nhất với 112 tài liệu chiếm 60% so với tài liệu in ấn. Xếp thứ hai là sinh viên khóa 37 với 102 tài liệu và khóa 36 được xếp ở mức thứ ba với 96 tài liệu. Nhìn chung, sinh viên các khóa từ 36 đến 40 có khuynh hướng sử dụng tài liệu điện tử cao hơn nhiều so với các khóa từ K31 đến K35. Lý giải cho sự khác biệt này là do trong năm 2015, công nghệ thông tin (CNTT) của nước ta có tốc độ tăng trưởng 16%. Việt Nam đứng trong top 5 nước tăng trưởng CNTT nhanh nhất thế giới tại Diễn đàn Cấp cao CNTT - Truyền thông Việt Nam. Cũng trong diễn đàn cấp cao này, Đảng và Chính phủ đã có những quyết sách đặc biệt quan

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

trọng về đẩy mạnh ứng dụng, phát triển CNTT đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững và hội nhập quốc tế [Vũ Đức Đam, 2015]. Đến những năm 2016-2017, hàng loạt các sự kiện nổi bật như dịch vụ internet cáp quang được các nhà cung cấp dịch vụ trong nước giới thiệu, một nhà mạng di động bắt đầu cung cấp dịch vụ 3G, kết nối ADSL trở thành tiêu chuẩn của các gia đình ở thành phố, internet dần trở thành dịch vụ phổ cập như điện thoại cố định và di động. Đến lúc này, gần 70% dân số Việt Nam đã sử dụng internet [Tùng Linh, 2017]. Sự quan tâm cùng các chính sách đặc biệt của Nhà nước đối với CNTT đã làm cho lĩnh vực này phát triển vượt bậc, góp phần không nhỏ vào việc phát triển tài liệu điện tử cho môi trường học thuật và nghiên cứu. Điều này đã thúc đẩy sinh viên quan tâm, sử dụng rất nhiều tài liệu điện tử trong luận văn tốt nghiệp ra trường.

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

Kết quả khảo sát 40 luận văn tốt nghiệp của sinh viên ngành từ khóa 31 đến khóa 40 cho thấy, trong tổng số 1.177 tài liệu được tham khảo, có 479 tài liệu điện tử và 698 tài liệu in ấn được sử dụng, chiếm tỷ lệ lần lượt là 40,7% và 59,3%. Nhìn chung, mức độ sử dụng tài liệu điện tử của sinh viên ít hơn mức độ sử dụng nguồn tài liệu in ấn gần 20%.

Hình 1. *Mức độ sử dụng tài liệu điện tử theo niên khóa*

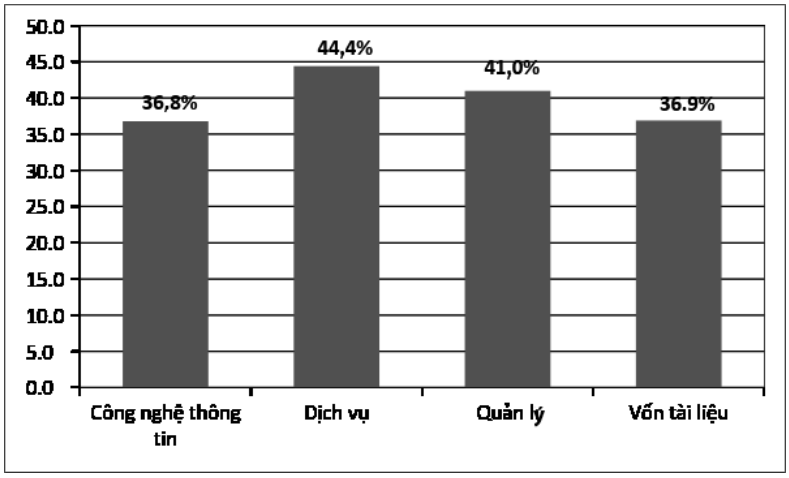
2.3. Mức độ sử dụng tài liệu điện tử theo chủ đề

Chủ đề của 40 luận văn tốt nghiệp được phân làm 4 nhóm: CNTT, Dịch vụ, Quản lý, và Vốn tài liệu (Hình 2). Dữ liệu khảo sát cho thấy, chủ đề "Dịch vụ" được sinh viên sử dụng nguồn tài liệu điện tử để tham khảo nhiều nhất với 171 tài liệu chiếm tỷ lệ 44,4% so với tài liệu in ấn. Chủ đề "CNTT" thì ngược lại, nguồn tài liệu điện tử mà sinh viên lựa chọn sử dụng chỉ có 53 tài liệu với tỷ lệ phần trăm ít nhất là 36,8%. Chủ đề "Vốn tài liệu" chỉ chênh lệch 0.1% so với tỷ lệ phần trăm của chủ đề "CNTT", với 94 tài liệu điện tử. Trong khi đó, chủ đề "Quản lý" đứng vị trí thứ 2 sau chủ đề "Dịch vụ" với 161 tài liệu chiếm tỷ lệ 41%. Nói cách khác, trong tổng số 393 tài liệu được tham khảo ở chủ đề "Quản lý", sinh viên đã lựa chọn 232 tài liệu dưới dạng in ấn để tham khảo cho luận văn của mình. Nhìn chung, tỷ lệ sử dụng nguồn tài liệu điện tử giữa các chủ đề là tương đối gần nhau, không chênh lệch nhiều. Các nghiên cứu trước đây đã giúp lý giải vì sao chủ đề "Dịch vụ"

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

được sinh viên làm luận văn quan tâm hơn các chủ để khác. Cụ thể, Trần Mạnh Tuấn (2010) nhận xét rằng, chủ đề "Dịch vụ" - một loại nhu cầu thông tin, là một trong số các nội dung thu hút sự quan tâm của nhiều nhà nghiên cứu, những người làm công tác quản lý cũng như những người trực tiếp làm việc tại các thư viện. Cùng với sự phát triển của các thư viện, các chủ đề liên quan đến dịch vụ cũng không ngừng được đổi mới và hoàn thiện. Tương tự, Nguyễn Minh Hiệp (2016) cho rằng, khi thư mục học và công tác thư mục cùng với mục lục phân loại dần dần biến mất trong các trường đào tạo Thư viện thông tin và trong hoạt động thư viện trên thế giới, thì các dịch vụ thư viện và việc ứng dụng công nghệ mới vào thư viện đã trở thành hoạt động thông tin chủ yếu. Các nhận định này của ông đã khẳng định được rằng, dịch vụ là hoạt động đang được các thư viện chú tâm nhất. Vì vậy, việc thực hiện luận văn tốt nghiệp của sinh viên ngành Thông tin học của ĐHCT cũng có xu thế lựa chọn chủ đề "Dịch vụ" nhiều hơn.

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

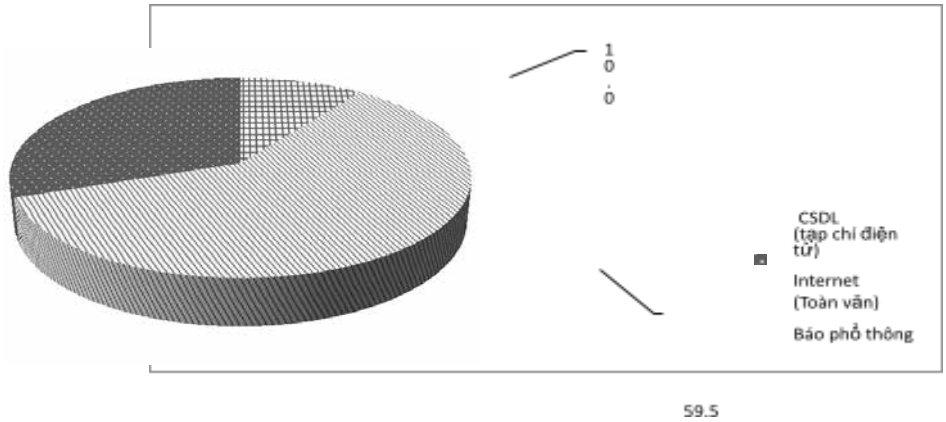
Hình 2. *Mức độ sử dụng TLĐT theo chủ đề*

2.4. Mức độ sử dụng tài liệu điện tử theo loại hình

Trong tổng số 479 tài liệu điện tử, bài báo trên internet chiếm đến 59,5% với 285 tài liệu. Kế đến là báo phổ thông như báo Tuổi Trẻ, báo Thanh Niên, báo Dân Trí,... với số lượng 146 bài chiếm 30,5%. Bài báo toàn văn trong các cơ sở dữ liệu (CSDL) điện tử có 48 bài chiếm 10% trong tổng số 479 tài liệu điện tử. Nhìn chung, loại hình tài liệu CSDL ít được sinh viên sử dụng nhất (Hình 3). Kết quả này cũng phù hợp với một nghiên cứu của trường Đại học Athens, Hy Lạp, trong đó đã chỉ ra rằng, hầu hết các sinh viên (trên 70%) đều phụ thuộc vào internet, Web để sử dụng các công cụ tìm kiếm như phương pháp tìm kiếm chính của họ, trong khi các CSDL hay tạp chí điện tử chỉ được sử dụng 10% [Griffiths & Brophy, 2015].

Bên cạnh đó, nghiên cứu của OCLC (2016) cho biết, có đến 89% sinh viên đại học Mỹ ưa thích các công cụ tìm kiếm hơn, mặc dù thư viện đại học có mở rộng các bộ sưu tập điện tử. Có thể dễ dàng biết nhận biết được nguyên nhân tại sao sinh viên lại ưu tiên sử dụng bài báo trên internet, báo phổ thông nhiều hơn CSDL trong quá trình làm luận văn. Nguyên nhân chủ yếu có thể do bộ phận giới trẻ ngày nay tiếp cận internet thường xuyên hơn, vì internet có thể truy cập mọi lúc, mọi nơi, dễ dàng, nhanh chóng hơn so với một CSDL cần kỹ năng tìm tin tốt thông qua tài khoản thư viện đã mua quyền sử dụng, hoặc phải truy cập bằng máy trạm tại TTHL hay máy tính trong khuôn viên của Trường, đặc biệt là sinh viên sử dụng các CSDL phải đọc và hiểu được tiếng Anh mới có thể phát huy được nguồn tài liệu học thuật này.

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

Hình 3. *Mức độ sử dụng tài liệu điện tử theo loại hình*

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

3. Kết luận

Sự phát triển mạnh mẽ của khoa học và công nghệ, đặc biệt là CNTT đã tác động trực tiếp đến hoạt động của thư viện. Cùng với sự ra đời của các phương tiện điện tử thông minh đã và đang trở thành một kênh lưu trữ, chuyển giao và trao đổi thông tin hữu hiệu trong hầu hết các lĩnh vực hoạt động của đời sống xã hội. Có thể nói, tài liệu điện tử đang dần khẳng định được vai trò và vị trí của nó trong tất cả các lĩnh vực. Sự ra đời của tài liệu điện tử đã hỗ trợ rất nhiều cho sự nghiệp quản lý tri thức và người sử dụng. Nghiên cứu cho thấy, nhu cầu sử dụng tài liệu điện tử vào luận văn tốt nghiệp của sinh viên ngành Thông tin học ngày một cao hơn. Kết quả nghiên cứu cho thấy, bốn nội dung chính về mức độ sử dụng nguồn tài liệu điện tử để làm luận văn tốt nghiệp của sinh viên ngành Thông tin học trường ĐHCT. Đó là mức độ sử dụng theo giới tính, niên khóa, chủ đề, và loại hình tài liệu điện tử. Nhìn chung, mức độ sử dụng tài liệu điện tử ở nữ sinh viên và nam sinh viên không có sự chênh lệnh quá nhiều và các sinh viên tìm kiếm, sử dụng tài liệu điện tử thiên về chủ đề dịch vụ trong thư viện nhiều hơn các chủ đề khác. Đặc biệt hơn, vào thời điểm internet bùng nổ, tỷ lệ sử dụng tài liệu điện tử trong luận văn tốt nghiệp ở khóa 40 chiếm tỷ lệ cao nhất trong các khóa được nghiên cứu. Tài liệu điện tử thuộc loại bài báo trên internet và bài viết trong các báo phổ thông được đa số các sinh viên lựa chọn làm nguồn tài liệu tham khảo cho luận văn của mình, trong khi tài liệu điện tử có loại hình là bài báo toàn văn trong các “CSDL” thì chưa được sinh viên phát huy.

Trong những năm gần đây, TTHL đã chủ động đầu tư các nguồn tài liệu điện tử để phục vụ cho nhu cầu học tập và nghiên cứu nhưng phần lớn sinh viên của ngành vẫn chưa sử dụng hiệu quả các nguồn tài

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ

liệu này. Tất cả các loại tài liệu điện tử sinh viên sử dụng chỉ ở mức tương đối. Để khắc phục tình trạng này, TTHL cần phải tích cực quảng bá nguồn tài liệu điện tử của mình và chủ động hơn trong việc hỗ trợ, cũng như đưa tài liệu điện tử đến tay người dùng. Thư viện nên phổ biến những lợi ích của tài liệu điện tử để thu hút sinh viên sử dụng, hạn chế mức thấp nhất tình trạng có CSDL mà số người sử dụng quá ít. Bên cạnh đó, người có vai trò then chốt trong việc định hướng cho sinh viên sử dụng các nguồn tài liệu đó là giảng viên. Giảng viên nên khuyến khích và định hướng cho sinh viên biết được loại tài liệu có tính giá trị học thuật cao để sử dụng nhằm nâng cao chất lượng cho luận văn tốt nghiệp ra trường.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Griffiths, J. R., & Brophy, P (2005). Student searching behavior and the Web: Use of academic resources and Google. Library Trends, 53(4), 539-554.

2. Nguyễn Minh Hiệp (2016). Phát triển dịch vụ tham khảo trong thư viện Việt Nam. Tạp chí Thư viện Việt Nam, 6, 24-28.

3. OCLC (2006). College students' perceptions of libraries and information resources. Truy cập ngày 15/11/2018 từ https://library.educause.edu/resources/2006/1/college-students-perceptions-of-libraries-and-information-resources

4. Trần Mạnh Tuấn (2010). Hiện trạng và một số tính chất phát triển của dịch vụ tại các thư viện. Tạp chí Thư viện Việt Nam, 2 (22), 15-20.

5. Tùng Linh (2017). Sau 20 năm, Internet tại Việt Nam thay đổi như thế nào?. Truy cập ngày 23/11/2018 từ https://baomoi.com/sau-20-nam-internet-tai-viet-nam-thay-doi-nhu-the-nao/c/24045054.epi

6. Vũ Đức Đam (2015). Diễn đàn cấp cao CNTT -TT Việt Nam 2015 với chủ đề "CNTT và quản trị thông minh". Truy cập ngày 23/11/2018 tại https://mic.gov.vn/daotaonghe/Pages/TinTuc/tinchitiet.aspx?tintucid=112913

Luanvan24 – chuyên viết thuê luận văn tại cần Thơ